

Drukbezochte startbijeenkomst nationaal energieakkoord

Op zoek naar groen draagvlak

Wek lokaal meer energie op. Maak investeren in groene energie aantrekkelijk voor bedrijven en burgers. Vraag hen naar hun visie op het energievraagstuk. Aan voorstellen voor een nieuwe kijk op energie geen gebrek, zo bleek bij de startbijeenkomst van de SER op weg naar een nationaal energieakkoord.

TEKST Loek Kusiak **FOTO** Dirk Hol

‘Over drie jaar kan 30 procent van de inwoners in ons dorp de energierekening niet meer betalen. Als we zelf lokaal energie opwekken, wordt het goedkoper. We hebben zon, wind en biomassa. Burgers zijn zelfs bereid er hun spaarcenten in te investeren. Eigen energieproductie is een mooie combinatie van ondernemerschap en verbinding met je gemeenschap. Maar met dit soort initiatieven van onderop houden de beleidskaders nog geen rekening.’ Martijn Messing, inwoner van Dongen en voorzitter van Stichting Energietransitie Nederland, nam op 16 november deel aan de startbijeenkomst van de SER voor een nationaal energieakkoord. Hij vroeg om een ‘positie voor burgers aan de onderhandelingstafel’ en meer experimenten met lokale energieopwekking. ‘Om te zien of het nog kostenefficiënter kan.’

Messing kreeg bijval van CDA-Kamerlid Marieke van der Werf. Ook zij ziet dat de huidige wetgeving de ontwikkeling van lokale energieopwekking belemmert. ‘Dat vraagt om aanpassing van regels. Iedereen die voor eigen gebruik duurzame energie produceert, moet daar fiscaal voordeel van hebben. Het is toe te juichen dat particulieren met eigen investeringen de markt voor duurzame energieproducten aanjagen.’

Veel suggesties van politici, milieu- en natuurorganisaties, energieproducenten, lokale energiecoöperaties, onderzoekers en andere deelnemers aan de startbijeenkomst gingen over de noodzaak van een intensieve dialoog met burgers en bedrijven. Het feit dat er nu een unaniem advies ligt om op weg te gaan naar een energieakkoord is een 'geweldig signaal', zei SER-voorzitter Wiebe Draijer in zijn openingswoord. 'Dit is wel even iets anders dan een convenant afsluiten. We moeten bruggen slaan tussen het beleid van het kabinet en de ontwikkelingen op energiegebied in de samenleving.'

Groene groei

In het regeerakkoord is de doelstelling voor het aandeel hernieuwbare energie in 2020 vastgesteld op 16 procent. Volgens het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) een 'enorme opgave', die twee keer zoveel inspanning vergt als de afgelopen tien jaar op het gebied van duurzame energie is gepleegd. Nu is dat aandeel slechts 4 procent.

Iedereen die voor eigen gebruik duurzame energie produceert, moet daar fiscaal voordeel van hebben

Volgens PBL-directeur Maarten Hajer is het unanieme advies om tot een nationaal energieakkoord te komen een 'historisch moment'. Hij pleitte voor 'nieuwe samenwerking' tussen overheid, burgers en bedrijven. 'De nieuwe generatie gelooft in eigen kracht. Mensen zijn innovatiever geworden, maar ook wantrouwend ten opzichte van de overheid. Burgers willen niet automatisch een akkoord uit Den Haag naleven.' Ook bedrijven zien volgens Hajer kansen voor hernieuwbare energie die de overheid niet ziet. 'Het proces moet echt bottom-up. Lokale omstandigheden bepalen de optimale mix aan energiematregelen en verkleinen de risico's van investeerders.'

Mark Dierikx, directeur-generaal energie bij het ministerie van Economische Zaken, zei namens minister Kamp voor-

stander te zijn van een maatschappelijk breed gedragen akkoord. 'Groene groei is een van de pijlers onder het kabinetsbeleid. Maar een energieakkoord moet wel rekening houden met Europese afspraken over CO₂-reductie en moet ook passen binnen de financiële kaders van het regeerakkoord.'

Warmtenetten

Nederland telt inmiddels ruim driehonderd coöperaties die zelf energie maken. De grote energiebedrijven moeten zich tegenover hen, zo was op de startbijeenkomst te beluisteren, 'professioneler' opstellen en de kleintjes niet direct als concurrent zien. Bij kleinschalige opwekking gaat minder energie verloren door transport.

Een idee is ook om restwarmte die nu verloren gaat – vele miljarden kuub gas per jaar – via warmtenetten te hergebruiken. 'Deze infrastructuur voor energietransitie is in ons land nog onderontwikkeld', stelde Teun van Bokhoven namens de samenwerkingsorganisatie Duurzame Energie Koepel. 'De overheid legt riolering aan, waarom dan ook geen warmtenetten?' Pensioenfondsen met hun reserves kunnen een welkome (co)financier zijn van energieprojecten. 'Een op te richten groene investeringsbank moet het kapitaal van de pensioenfondsen mobiliseren.' Dat idee spreekt ook Mees Hartvelt van werkgeversorganisatie AWWN aan, nu de financieringsruimte van banken is teruggelopen. 'Een creatieve oplossing voor investeringen in een koolstofarme economie zijn revolverende fondsen. De financiering vindt plaats via leningen die uiteindelijk weer terugvloeien in het fonds. Dit in tegenstelling tot een eenmalige subsidie.' Hartveld benadrukte wel dat een energieakkoord rekening moet houden met de concurrentiepositie van ondernemers. 'Er gebeurt in bedrijven al veel op het gebied van energiebesparing. Van de Europese emissiehandel moeten we meer een verdienmodel maken. Er moet uitzicht zijn op het terugverdienen van investeringen. Energiebelastingen en btw-heffing zijn nu al fors, terwijl de aardgasprijzen hier vier keer zo hoog liggen als in Amerika.'

De brancheorganisatie voor installateurs ziet kansen om 40 procent energie te besparen met nieuwe elektromotoren. 'Er is niet altijd direct geld om in energiezuinige motoren te investeren', constateerde branchevertegenwoordiger Titia Siertsema. 'Maar met ruimere mogelijk-

De overheid legt riolering aan, waarom dan ook geen warmtenetten?

heden voor energie-investeringsaftrek wordt het aantrekkelijker om te innoveren.'

Koplopersrol

Burgers en bedrijven verlangen naar investeringszekerheid en dat vraagt om een 'consistent' beleid, constateerde prins Carlos Bourbon de Parme namens de Stichting Nederland Krijgt Nieuwe Energie (NKNE) in zijn toespraak. 'In ruil voor helder beleid moeten partijen werken aan een gezamenlijke toekomstvisie. Ze moeten de loopgraven verlaten. Belangenbehartigers moeten zich ook voeden met tips van burgers, die op onze site ingediend kunnen worden. Maak gebruik van de kracht van de *crowd*.'

Een van de ambities in een nationaal energieakkoord is een koplopersrol voor Nederland in de wereldwijde groeiemarkt voor schone technologie (*clean tech*). 'Daarvoor is voldoende hoogwaardig technisch personeel nodig', benadrukte voorzitter Michiel Boersma van het team Topsector Energie. Onze huidige arbeidsmarkt kan dat personeel niet leveren. Daarom hebben de topsectoren een *human capital agenda* opgesteld. Boersma: 'Om internationaal mee te tellen, moeten we innovatieve spullen maken met de juiste mensen. In 2025 moet 40 procent van alle afgestudeerden een bèta- en technologische opleiding hebben op universitair, hbo- of mbo-niveau.'

Nieuwe banen

De verwachting is dat een energietransitie veel nieuwe banen oplevert in de bouw. 'Er zijn inmiddels 50.000 mensen in de bouw werkloos', stelde FNV Bouw-bestuurder Charley Ramdas vast. 'Tegelijk weten we dat 40 procent van de CO₂-uitstoot afkomstig is van de gebouwde omgeving en dat ruim 5 miljoen woningen nog niet over een energielabel A beschikken. Daar ligt een uitdaging voor veel vaklieden die dat werk, soms na bijscholing, kunnen oppakken. Een mooiere symbiose tussen energiebesparing en groene werkgelegenheid is niet denkbaar.'

De SER zal in het proces naar een energieakkoord een faciliterende rol spelen. SER-voorzitter Wiebe Draijer zegde toe de input van de startbijeenkomst mee te nemen in themawerkgroepen. Zij zullen nog dit jaar zoveel mogelijk feitenmateriaal verzamelen over energie in de gebouwde omgeving, handel in CO₂-emissies, energieverbruik in de industrie en schone technologie als internationaal concurrentiemiddel. Daarnaast wordt nagedacht over een model voor wat Draijer een 'interactief proces met de rest van Nederland' noemde. Absoluut noodzakelijk, vond ook Herman Postma van Grontmij Nederland. '80 procent van de bevolking is zich nog niet bewust van de problematiek rond duurzame energie. Je moet het land in om draagvlak te bereiken.' ■

Ideeën voor de invulling van een nationaal energieakkoord zijn er genoeg, bleek op de startbijeenkomst

